

K R O N I K A

Životní jubileum prof. Danuty Rytel-Schwarz

19. ledna 2018 se v Polském institutu v Lipsku uskutečnilo slavnostní frazeologické kolokvium věnované významnému životnímu jubileu přední polonistky a bohemistky Danuty Rytel-Schwarz, profesorky západní slavistiky na Ústavu slavistiky univerzity v Lipsku.

Danuta Rytel-Schwarz absolvovala magisterské studium polonistiky v letech 1971–1976 na Slezské univerzitě v Katovicích a v letech 1974–1979 zde vystudovala i slavistiku se zaměřením na bohemistiku. Mezi jejími učiteli najdeme významné osobnosti polské slavistiky, např. prof. Mieczysława Basaje.

V letech 1977–1994 pracovala jako vědecká pracovnice v Ústavu slavistiky Polské akademie věd ve Varšavě a v roce 1990 se habilitovala prací *Niemieckie passivum i man-Sätze a ich przekład w języku czeskim i polskim*. Mezi roky 1994–1999 působila jako profesorka Ústavu slavistiky na Varšavské univerzitě. A od října 1999 je profesorkou západní slavistiky v Ústavu slavistiky (Institut für Slavistik) na univerzitě v Lipsku. Svou pedagogickou i odbornou a organizační činností rovnoměrně dělí mezi bohemistiku a polonistiku. Přednáší zde kontrastivní gramatiku polskou, českou a německou, západoslovanskou frazeologii, lexikologii a textovou lingvistiku. Věnuje se i dějinám českého a polského jazyka, německo-slovanským kontaktům a lingvodidaktice (role gramatiky ve výuce cizích jazyků).

Spolu se svým manželem prof. Wolfgangem F. Schwarzem, významným německým znalcem české a polské literatury, představují skutečné pilíře lipské bohemistiky a polonistiky. Jejich zásluhou již dlouhodobě mohou studenti západní slavistiky na univerzitě v Lipsku absolvovat program *Bachelor+*, který jim za finanční podpory DAAD umožňuje studovat jeden semestr polonistiku na univerzitě ve Vratislavi a jeden semestr bohemistiku na Univerzitě Karlově v Praze. V rámci tohoto programu před svým vycestováním navíc studenti mají možnost studovat praktický jazyk s rodilými mluvčími, kteří se věnují na vratislavské a pražské univerzitě výuce češtiny a polštiny pro cizince. Zásluhou manželů Schwarzových se již tradičně každý rok konají střídavě v Lipsku, Vratislavi a v Praze studentské konference *Interfaces*. Mnoho času i energie věnovala Danuta Rytel-Schwarz rovněž akreditaci „double degree” bakalářského studia Interkulturní komunikace a překladatelství čeština – němčina, které se realizuje na lipské univerzitě a na Univerzitě Karlově.

Danuta Rytel-Schwarz dvakrát získala Humboldtovo stipendium na univerzitu v Mannheimu a v zimním semestru školního roku 2005–2006 přednášela jako hostující profesorka na Ústavu bohemistických studií FF UK v Praze.

Jubilantčina odborná činnost je rovněž rozsáhlá. Danuta Rytel-Schwarz je autorkou dvou monografií a spoluautorkou dalších, autorkou kapesního německo-polského slovníku a spolu s M. Basajem i rozsáhlého česko-polského frazeologického slovníku. V její bibliografii zaujímá významné místo více než sedmdesát časopiseckých článků či knižních kapitol a konferenčních příspěvků publikovaných v němčině, polštině a češtině v Německu, Polsku, Česku, Švýcarsku, USA i jinde. Záslužná je i její činnost redakční a recenzní.

Prof. Rytel-Schwarz se věnuje i práci organizační. Tři roky byla proděkankou lipské filologické fakulty, dva roky její děkankou, v letech 2003–2005 vedla Ústav slavistiky této fakulty jako jeho ředitelka. A od října 2016 funkci ředitelky ústavu zastává opět.

Za svou práci byla prof. Rytel-Schwarz v roce 2001 oceněna Cenou ministra školství Polské republiky (Nagroda Zespołowa Ministra Edukacji Narodowej) a v roce 2011 ji rektor Slezské univerzity v Katovicích udělil zlatou medaili Za zásluhy o Slezskou univerzitu (Za zasługi dla Uniwersytetu Śląskiego).

Danuta Rytel-Schwarz dlouhodobě spolupracuje s Ústavem bohemistických studií, s Ústavem českého jazyka a teorie komunikace a Ústavem translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Pražské Letní školy slovanských studií (LŠSS) se zúčastňovala opakovaně, poprvé to bylo už v roce 1979 a potom i v letech 1980, 1981 a 1982. Ihned na sebe upozornila svou výbornou češtinou, ale především svou neutuchající nakažlivou dobrou náladou, energií, elánem, optimismem i nadšením pro poznávání všeho nového. Brzy se zařadila mezi členy tzv. plavací skupiny, kterou v sedmdesátých a osmdesátých letech pro nejpokročilejší účastníky LŠSS se zájmem o plavání organizovala legendární tajemnice Letní školy Vlasta Škubalová (i já jsem měl tu čest být členem skupiny). Mezi jejími příslušníky byly opravdové osobnosti světové bohemistiky, např. Valerij Mokienko z Ruska, Ivan Kucarov z Bulharska, pánové Mohamed El Balshi El-Oleimi a Abdul-Sattar Mohamed Salman El Shabrawi z Egypta, Dubravka Sesar z bývalé Jugoslávie, Viorel Sorin Paliga z Rumunska a několik dalších, kupř. Valerij Harutjunjan z Arménie, Anca-Emilia Marinescu a Ecaterina Mleziva z Rumunska nebo Nadia Majdzerczak a Jean-Louise Anglade z Francie. Bylo nesmírně zajímavé sledovat vzájemné debaty na plážích u Slapské či Orlické přehrady nebo bývalého pískového lomu u Brandýsa nad Labem. Danuta (tehdy ovšem Rytel-Kuc) vždy byla jejich aktivním účastníkem. Později se prof. Rytel-Schwarz pravidelně zúčastňovala sympozií o češtině jako cizím jazyku, které LŠSS spolu s Ústavem bohemistických studií organizovala, a dnes na LŠSS posílá své žáky.

Popřejme tedy paní Danutě jménem všech jejích spolupracovníků, kolegů, studentů i přátel k jejímu jubileu (té pětadesátce ale vůbec nevěřím; určitě je následkem nějaké chyby v úředních dokumentech) pevné zdraví, hodně osobních i pracovních úspěchů, plno radosti z práce i v osobním životě, popřejme jí zvědavé studenty a také, aby ji i nadále provázel onen již zmiňovaný elán, optimismus, radost z objevování nového a vitalita, jíž neustále překypuje. Ad multos annos!

Jiří Hasil, Praha

Literatura

<https://slavistik.philol.uni-leipzig.de/miarbeiterinnen-a-z/professorinnen/prof-dr-danuta-rytel-schwarz> [cit. 2018-01-22] [zde je i bibliografie jubilantky].

<http://www.lvz.de/Leipzig/Lokales/Eine-Leipziger-Polin-Sprachwissenschaftlerin-Danuta-Rytel-Schwarz> [cit. 2018-01-22].

<http://www.fondbudoucnosti.cz/co-podporujeme/diskusni-fora-a-odborna-spoluprace/vice-jazycnost-cesky-polsky-a-nemecky-jazyk-literatura-a-kultura-v-komparaci> [cit. 2018-01-22].

Archiv Letní školy slovanských studií Karlovy univerzity v Praze.